

СЕКЦІЯ 8 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 657.47.01

Алейнікова Н.М.
аспірант кафедри економіки
та оцінки майна підприємства
Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця

ХАРАКТЕРИСТИКА І ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУЧАНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Статтю присвячено теоретичному аналізу основних підходів до оцінки вартості бізнесу акціонерного товариства, їх переваг та недоліків. Розкрито поняття «акціонерне товариство» і зазначено його важливу роль як провідного сектора ринкової економіки. Розглянуто основні підходи до оцінювання бізнесу: затратний, дохідний та ринковий. Досліджено основні методи в межах кожного підходу.

Ключові слова: акціонерне товариство, оцінка, методичні підходи, бізнес, вартість, приватизація.

Алейнікова Н.Н. ХАРАКТЕРИСТИКА И СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ БИЗНЕСА АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА

Статья посвящена теоретическому анализу основных подходов к оценке стоимости бизнеса акционерного общества, их преимуществ и недостатков. Раскрыто понятие «акционерное общество» и указана его важная роль как ведущего сектора рыночной экономики. Рассмотрены основные подходы к оценке бизнеса: затратный, доходный и рыночный. Исследованы основные методы в пределах каждого подхода.

Ключевые слова: акционерное общество, оценка, методические подходы, бизнес, стоимость, приватизация.

Aleynikova N.N. CHARACTERISTICS AND COMPARATIVE ANALYSIS OF MODERN APPROACHES VALUATION BUSINESS JOINT STOCK COMPANY

The article is devoted to analysis of the main approaches to business valuation company, their strengths and weaknesses. The concept of "corporation" and described his role as a leading sector of the market economy. The article reviews the main approaches to the valuation — there are cost, income and market based valuation. We analyzed basic methods within each approach, found their main advantages and disadvantages.

Keywords: corporation, assessment, methodical approaches, business, value, privatization.

Постановка проблеми. Перехід України до ринкових відносин з адекватними їм організаційно-правовими формами господарювання викликав відродження інституту господарських товариств, серед яких особливе місце посідають акціонерні товариства. Акціонерний сектор України представлений переважно колишніми державними підприємствами, які зараз у вигляді акціонерних товариств становлять більшу половину підприємств країни. Вони виступають не тільки юридичною формою, у межах якої здійснюється виробничий процес, направлений на створення нової вартості, але й у результаті цього представляють певну вартість. Важливим є питання ефективного управління акціонерним товариством та визначення його ринкової ціни.

На сьогодні актуальною є проблема ідентифікації та опису бізнесу акціонерного товариства як об'єкту оцінки. Про це свідчить і полеміка, що розгорнулася навколо підготовки та прийняття законопроекту про підготовку до приватизації крупних державних підприємств України № 1005-VIII від 16.02.2016, № 12, ст. 137. Проблема ідентифікації такого об'єкта оцінки пов'язана з його дуалістичністю. З одного боку, такий об'єкт оцінки представляє собою пакет акцій, який становить певну частку в статутному капіталі товариства, з іншого боку, ця частка представлена цінними паперами у вигляді акцій. Водночас існує невідповідність процедури приватизації міжнародним стандартам. При-

чиною цієї невідповідності називається «недостатня прозорість та якість інформації, що надається потенційним інвесторам, пов'язана з недостатністю фінансових ресурсів у Фонду державного майна України, що відповідальний за підготовку такої інформації». При цьому ризиками відсутності необхідної інформації щодо об'єктів приватизації є як відмова потенційних інвесторів від участі у процесі приватизації, так і те, що «за умови недостатньої інформації потенційні інвестори можуть запропонувати нижчу ціну за об'єкт приватизації» [8 с. 110].

Із цих причин особливої актуальності набуває поняття оцінки вартості бізнесу акціонерного товариства як одного з найважливіших інструментів у рамках управління господарськими процесами компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою оцінки вартості компанії займалися багато зарубіжних і вітчизняних авторів, серед яких слід відзначити роботи: Дамодарана А., Еванса Ф., Грегорі А., Коллера Т., Грязнова А.Г., Момот Т.В., Рутгайзера В.М. та ін.

Мета статті полягає у визначенні найбільш оптимальних для українських компаній підходів і методів до оцінки їх вартості, факторів, що впливають на кінцевий результат. Для досягнення поставленої мети необхідно провести аналіз основних підходів та методів до оцінки бізнесу, вказати їх переваги та недоліки, а також оцінити можливість їх застосування в умовах української економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під оцінкою бізнесу акціонерного товариства слід розуміти те, що об'єктом оцінки є пакет акцій, який дає право на володіння цим бізнесом. Причому ця особливість акціонерних товариств полягає в тому, що об'єктом майнових прав (купівлі-продажу та ін.) може бути як цілий, 100%-й пакет акцій, тобто повне право на діюче підприємство (бізнес), так і право на це саме підприємство, розділене на менші меншоритарні пакети акцій, навіть до однієї акції.

Щодо визначення вартості акціонерного товариства як сфери наукових досліджень і наряду практичної діяльності в Україні, то можна сказати, що зародилася вона досить недавно та знаходиться на етапі становлення. У нашій країні оціночна діяльність поки що розвивається переважно як пропозиція послуг з оцінки майна та майнових прав, у випадках обов'язкового проведення оцінки за Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р. № 2658-3 (розділ 2, стаття 7) [4]. Це пов'язано передусім зі складністю самого процесу оцінки вартості акціонерного товариства, що потребує значно більшого обсягу інформації, ніж під час проведення аудиту компанії. Максимально коректною оцінка може бути лише в разі складання повної картини ведення бізнесу.

Згідно зі ст. 3 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [4], оцінка майна і майнових прав – це процес визначення їх вартості на дату оцінки за процедурою, встановленою нормативно-правовими актами, та є результатом практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності. Ширше поняття «оцінка» трактується Національним стандартом № 1 [5]: оцінка – наука про вартість майна, частина економічного аналізу, що здійснюється на визначених наукових принципах та методологічній базі і є сполученням математичних методів та суб'єктивних міркувань оцінювача, що базуються на його професійному досвіді, мета якого полягає у виявленні найбільш ефективного з економічного погляду використання об'єкта через дослідження попиту і пропозиції на відповідному ринку, а також розробці економічної моделі оцінки об'єкта, яка б прогнозувала найбільш вірогідну ціну його продажу.

Ринкова вартість пакета акцій трактується як вид його оціночної вартості; вірогідна ціна пакета акцій, визначена шляхом оціночних процедур на дату оцінки, за яку він може бути проданий за відсутності додаткових умов продажу [8 с. 15]. З'ясуємо також сутність акцій як цінних паперів корпоративних підприємств. Акція (share, stock, equity – англ.; action – франц.; actie – гол.; aktie – нім.) – емісійний цінний папір, випущений акціонерним товариством без встановленого строку обігу. Акція засвідчує внесення її власником частки в акціонерний капітал (статутний фонд) товариства [9, с. 29].

Уся історія розвитку акціонерних товариств свідчить про те, що формування і методи їх створення змінювалися залежно від потреб розвитку виробничих сил і раціонального використання факторів виробництва. Основними проблемами в подальшому розвитку акціонерних товариств в Україні є: приватизація, жорстка політика держави щодо регулювання їх діяльності, нестабільна економічна і політична

ситуація, доступність придбання акцій для будь-якої особи. Усе це зумовило спад розвитку акціонерних товариств в Україні (рис. 1).

Протягом досліджуваного періоду спостерігається тенденція скорочення кількості загальної кількості акціонерних товариств: якщо в 2000 р. кількість становила 35,2 тис. од., то на кінець 2015 р. вона зменшилася на 13 тис. і дорівнювала 22,2 тис. од. Варто відзначити, що кількість приватних акціонерних товариств зменшувалася більшими темпами, ніж публічних акціонерних товариств. Дана ситуація більшою мірою обумовлена зміною законодавчої бази та приватизаційними процесами. Аналіз ситуації, що склалася в Україні, свідчить, про те, що не завжди виправдані перетворення державних підприємств у процесі приватизації в публічні акціонерні товариства, які є переважно дрібними, що мають кількість акціонерів менше 100 фізичних осіб. Таких публічних акціонерних товариств в Україні налічується близько 25% [1; 2]. Це ще раз підтверджує актуальність питання, пов'язаних із проблемами функціонування акціонерних товариств та перспективами їх розвитку в нинішніх умовах господарювання. Крім того, значимість акціонерних товариств виявляється в тому, що зараз у розвинених країнах світу кожна велика і навіть середня компанія існує саме в акціонерній формі.

Оцінка вартості акціонерних товариств завжди здійснюється з певною метою, яка визначається замовником оцінки. Суб'єктів фінансових відносин, зацікавлених у результатах оцінки, можна поділити на такі групи:

- 1) підприємство-емітент (у результатах оцінки можуть бути зацікавлені як акціонери, так і керівництво товариства, причому з різною метою);
- 2) органи державного управління (регулятором майнових відносин об'єктів державної власності є Фонд державного майна України, комунальної власності – обласні та міські управління. Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [10] затверджені випадки обов'язкового проведення оцінки майна);
- 3) інвестори (можуть виступати компанії з управління активами, інвестиційні компанії, інвестиційні фонди, інші підприємства, зацікавлені в розширенні бізнесу, приватні інвестори);
- 4) фінансові установи за винятком інвесторів (банки, кредитні спілки, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії). Для кожної з наведених груп споживачів характерна власна цільова

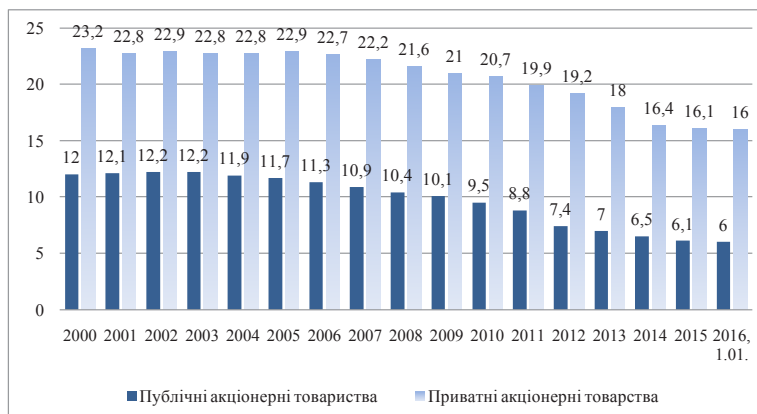

Рис. 1. Кількість акціонерних товариств в Україні (тис. од.) [1; 2]

направленість застосування результатів оцінки бізнесу, що представлено автором в табл. 1.

Згідно з поставленою метою визначається: ринкова вартість підприємства, ринкова вартість часток засновників у статутному капіталі акціонерного товариства, вартість об'єкта приватизації і т. д.

Із табл. 1 видно, що результати оцінки вартості акціонерних товариств охоплюють досить широке коло споживачів та характеризуються різноманітною цільовою спрямованістю застосування результатів оцінки.

Перед тим як розглянути існуючі методичні підходи з оцінки, їх переваги та недоліки, слід зазначити, що українська економіка має низку певних особливостей, таких як: нестабільність макросередовища діяльності акціонерних товариств (політичні й економічні ризики); відсутність ефективного ринку цінних паперів (більшість акціонерних товариств взагалі не представлена на ринку цінних паперів), як наслідок, акціонерні товариства не мають реальної ринкової ціни акцій, що склалася під впливом попиту і пропозиції; недостатня капіталізація українського бізнесу.

Відповідно до чинного законодавства та Міжнародних стандартів оцінки, методи оцінки вартості акціонерного товариства використовують у межах трьох підходів: майнового (заснованого на визначенні вартості чистих активів), дохідного (основою є процедури капіталізації чи дисконтування різних видів доходів) та порівняльного, або ринкового (вартість бізнесу визначається виходячи з ринкових цін на акції аналогічних компаній).

У табл. 2 представлено аналіз існуючих методичних підходів, їх особливості застосування.

Сутність порівняльного методу під час оцінки підприємства полягає в тому, що вибирається підприємство, аналогічне тому, що оцінюється, яке було нещодавно продане. Наступним етапом є розрахунок співвідношення між ціною продажу і яким-небудь

фінансовим показником по підприємству-аналогу. Таке співвідношення називається мультиплікатором. Добуток величини мультиплікатора і того ж базового фінансового показника компанії становить вартість компанії.

Відповідно до Стандартів оцінки, дохідний підхід визначається як сукупність методів, які засновані на визначенні очікуваних доходів від об'єкта оцінки. До них належать: метод капіталізації чистого доходу, метод капіталізації дивідендів, метод капіталізації надлишкового доходу, метод дисконтування грошового потоку.

Дохідний підхід передбачає встановлення вартості підприємства або його частини шляхом розрахунку поточної вартості очікуваного прибутку. Тобто дохід і прибуток підприємства розглядаються як головні чинники, що визначають величину вартості бізнесу.

Чим більше дохід, тим вище вартість – при цьому очікуваний дохід розраховується із майнового комплексу підприємства, перспектив розвитку підприємства, загальноекономічних чинників, галузевих залежностей, минулих результатів ведення підприємства й отримання прибутку, вартості грошових коштів залежно від часу.

Даний методичний підхід є доцільним за можливості прогнозування майбутніх доходів [8]. Оцінка вартості підприємства з використанням дохідного підходу ґрунтується на визначенні теперішньої вартості очікуваних вигід (доходів, грошових потоків) від володіння корпоративними правами підприємства. В основі підходу лежить теза, що метою вкладання капіталу інвестором у купівлю підприємства передусім є отримання стабільних доходів.

Дохідний підхід базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та очікування, відповідно до яких вартість об'єкта оцінки визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу.

Таблиця 1

Характеристика цільової направленості оцінки бізнесу залежно від споживачів її результатів

Споживач результатів оцінки	Мета оцінки
Підприємство-емітент	Купівля-продаж акцій підприємства-емітента
	Розподіл сукупної вартості між групою власників
	Розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства
	Оцінка ефективності управління підприємством (VBM – Value Based Management)
	Стратегічне планування розвитку підприємства
	Здійснення угод злиття-поглинання
Органи державного управління	Передача бізнесу в довірі управління
	Створення підприємств (господарських товариств)
	Реорганізація, банкрутство, ліквідація підприємств
	Виділення або визначення частки майна у спільному майні, в якому є державна частка (частка комунального майна)
	Визначення вартості внесків учасників та засновників господарського товариства
	Переоцінки основних фондів для цілей бухгалтерського обліку
	Оподаткування майна
	Визначення збитків або розміру відшкодування
	В інших випадках за рішенням суду або у зв'язку з необхідністю захисту суспільних інтересів
	Застава державного та комунального майна
Інвестори	Прийняття інвестиційних рішень із купівлі-продажу пакетів акцій об'єктів інвестування
Фінансові установи за виключення інвесторів	Страховання майна підприємства (визначення дійсної вартості майна для цілей страхування)
	Надання кредитів під заставу майна підприємства (визначення заставної вартості предмету застави)
	Визначення кредитоспроможності позичальника
	Прийняття бізнесу в довірі управління

Як видно з табл. 2, дохідний підхід найбільшою мірою орієнтований на оцінку компанії як безперервно діючого бізнесу і дає змогу розрахувати суму економічних вигод, які будуть отримані власниками компанії від володіння цією компанією.

Для дохідного підходу необхідна наявність таких функцій у рамках компанії, як планування і бюджетування, управлінський аналіз, фінансовий аналіз (у тому числі мікро- та макроекономічних умов).

Дохідний методичний підхід має такі переваги: вартість оцінки залежить від прибутку, який може принести оцінюваний об'єкт; враховує інтереси інвестора; доцільність використання, коли очікується, що майбутні доходи будуть значно перевищувати теперішні; враховує майбутній дохід; простота розрахунку.

Недоліки: не відображає виробничу, фінансову й інвестиційну діяльність підприємства; часто не враховує вартість нематеріальних активів і ділової репутації; статичний; не враховує рівень прибутковості та перспективи розвитку підприємства; не враховує, що відбуваються ринкові зміни;

Щодо переваг майнового підходу, то можна назвати такі: ґрунтується на розрахунку вартості реально існуючих активів; враховує виробничо-господарські фактори; особливо придатний для закритих або унікальних компаній, для яких не існує розвиненого ринку угод купівлі-продажу.

Недоліки цього підходу: не відображає виробничу, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства; часто не враховує вартість нематеріальних активів і ділової репутації; статичний; не враховує рівень прибутковості і перспективи розвитку підприємства; не враховує, що відбуваються ринкові зміни.

Майновий підхід не враховує подальші перспективи ведення бізнесу, його найбільш доцільно застосовувати для оцінки підприємства як майнового комплексу (наприклад, у рамках заставної оцінки).

Переваги порівняльного підходу: враховує ринковий аспект і вплив галузевих факторів; базується на реальних ринкових даних і практиці продажів і покупок аналогічних компаній.

До недоліків можна віднести такі фактори: не актуальний, заснований на ретроспективних даних

минулих угод купівлі-продажу; статичний; не враховує рівень прибутковості і перспективи розвитку підприємства; розмиває унікальність компанії, неточно відображає особливості її діяльності; важкодоступний, є ризики спотворення реальних даних про угоди; вимагає внесення безлічі поправок в аналізовану інформацію.

Майновий та дохідний підходи до оцінки бізнесу можуть застосовуватись незалежно від форми організації підприємства. Оціночні процедури порівняльного підходу відрізнятимуться залежно від організаційно-правової форми бізнесу:

У разі організації бізнесу в акціонерній формі доцільно застосовувати методи компаній-аналогів та ринкових угод, звертаючи при цьому увагу на тип акціонерного товариства – приватне чи публічне. Під час оцінки приватного товариства порівняльним підходом (на основі подібних аналогів, що є публічними акціонерними товариствами) обов'язковим є застосування до визначеної вартості знижки на закритість компанії, що враховує можливі труднощі з реалізацією корпоративних прав.

У цілому всі три підходи взаємозв'язані. Кожний із них передбачає використання різних видів інформації, одержуваної на ринку. Для правильного визначення вартості підприємства доцільно використовувати всі три підходи в комплексі, адже вони доповнюють один одного.

Висновки. Детальний аналіз методичних підходів до оцінювання в контексті використання традиційних підходів для визначення вартості бізнесу акціонерних товариств дає можливість зробити такі висновки.

У професійній практиці оцінки можна виділити три основні підходи: витратний, порівняльний (ринковий) і дохідний. Кожен із них передбачає використання для оцінювання властивих йому методів. Так, дохідний підхід передбачає використання методу капіталізації і методу дисконтованих грошових потоків. Витратний підхід використовує метод чистих активів і метод ліквідаційної вартості. Порівняльний (ринковий) підхід використовує метод ринку капіталу, метод операцій і метод галузевих коефіцієнтів.

Таблиця 2

Методичні підходи, що використовуються під час оцінки вартості акціонерного товариства

Підхід	Сутність підходу	Методи	Особливості застосування
Витратний	Оцінка підприємства здійснюється виходячи із величини тих активів і зобов'язань, які придбало підприємство за період свого функціонування на основі принципу заміщення. Актив не повинен бути дорожчим, ніж затрати за заміщення його основних частин	Метод чистих активів	Застосовується, якщо є впевненість відносно функціонування підприємства в майбутньому
		Метод ліквідаційної вартості	Застосовується, якщо існують обґрунтовані сумніви відносно продовження функціонування підприємства в майбутньому
Дохідний	Оцінка підприємства здійснюється на основі доходів підприємства, тих економічних вигод, які отримує власник від користування підприємством (бізнесом)	Метод дисконтованих грошових потоків	Застосовується, якщо існує можливість правильного визначення ставки дисконтування
		Метод капіталізації доходу	Застосовується, якщо грошові потоки підприємства стабільні і відсутня можливість обґрунтовано виділити фактори, які впливають на величину вибраного показника доходу підприємства в майбутньому, і виразити у вартісному вираженні вплив виділених факторів на величину вибраного показника доходу
Ринковий (порівняльний)	Оцінка підприємства проводиться шляхом порівняння (зіставлення) об'єкту оцінки з аналогічними об'єктами, відносно яких є інформація про ціни угод із ними або із цінами раніше укладених угод з об'єктом оцінки	Метод компанії-аналога Метод угод Метод галузевих коеф.	Застосовується, якщо розмір оцінюваної участі в уставному капіталі є неконтрольованим
			Застосовується, якщо розмір оцінюваної участі є неконтрольованим
			Застосовується, якщо є дані спеціалізованих галузевих досліджень, які зіставлені на основі аналізу не менше чим половини підприємств даної галузі, зіставних по розміру з оцінюваними

Жоден із перерахованих підходів і методів не лише не є взаємовиключними, але й доповнюють один одного. Вартість акціонерного товариства значно залежить від цілей і планів, очікуваних під час оцінки. Важливу роль грають при цьому суб'єктивні очікування і готовність сторін ризикувати. Важливе застосування комплексної оцінки вартості акціонерного товариства на основі поєднання трьох методичних підходів, оскільки це дає змогу усунути односторонність оцінки та більш реально визначити вартість.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики України. Економічна статистика по діяльності підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Річний звіт НКЦБФР за 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1434454281.pdf.
3. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.08 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>.
4. Про оцінку майна майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 17.09.08 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.
5. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.
6. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія / С.В. Мочерний. – К. : Академія, 2000. – 864 с.
7. Фінансово-економічний словник / Уклад. А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
8. Мацера С.М. Економічний зміст та значення акціонерного капіталу в сучасних умовах / С.М. Мацера // Scientific World (Sworld) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-311/economic-theory-and-history-311/7502-ekonomichny-zmst-ta-valuesaktsonernogo-kapitalu-in-suchasni-minds>.
9. Ганієв А. Капітал акціонерного товариства: принципи формування, оптимізація структури / А. Ганієв // Ринок цінних паперів України. – 2002. – № 7–8. – С. 41–45.
10. Мацера С.М. Теоретичні аспекти організації акціонерного капіталу / С.М. Мацера // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.7. – С. 220–225.
11. Момот Т.В., Чалий І.Г. Оцінка вартості акціонерного товариства: юридичний та регулятивний аспекти / Т.В. Момот, І.Г. Чалий. – К., 2004. – С. 271–276.
12. Момот Т.В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практики / Т.В. Момот. – Харків : ХНАМГ, 2006 – 381с.

УДК 368.811.1

Бондаренко Є.К.
аспірант кафедри фінансів
Навчально-наукового інституту бізнес-технологій
«УАБС» Сумського державного університету

СУТНІСТЬ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено дослідженню стану розвитку страхування фінансових ризиків в Україні. Розглянуто сутність понять «фінансові ризики», «страхування фінансових ризиків» та визначено особливості їх страхування. Проаналізовано стан ринку страхування фінансових ризиків в Україні та визначено перспективи розвитку даного виду страхування.

Ключові слова: ризик, невизначеність, фінансовий ризик, страхування фінансового ризику, майнове страхування.

Бондаренко Е.К. СУЩНОСТЬ СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РИСКОВ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена изучению состояния рынка страхования финансовых рисков в Украине. Рассмотрена сущность понятий «финансовые риски», «страхование финансовых рисков» и определены особенности их страхования. Проанализировано состояние рынка страхования финансовых рисков в Украине и намечены основные перспективы развития данного вида страхования.

Ключевые слова: риск, неопределенность, финансовый риск, страхование финансового риска, имущественное страхование.

Bondarenko E.K. THE ESSENCE OF FINANCIAL RISK INSURANCE AND ITS FEATURES IN UKRAINE

The article is devoted to studying the state of the financial risks insurance market in Ukraine. The article deals with the essence of the concept of "financial risks", "financial risk insurance" and identified the characteristics of their insurance. The author analyzes financial risks insurance market in Ukraine and the basic prospects of development of this type of insurance.

Keywords: risk, uncertainty, financial risk, financial risk insurance, property insurance.

Постановка проблеми. Інститут страхування фінансових ризиків у структурі економічних інститутів займає одне з головних місць та виступає важливим вектором розвитку соціально-економічної політики держави. Нестабільність грошового та валютного ринків України протягом останнього року та реалізація політичних ризиків спонукають науковців та суб'єктів підприємницької діяльності до більш глибокого вивчення поняття та теорії ризику, особливо фінансового ризику. Незважаючи на високу актуальність дослідження сутності фінансових ризиків, досі не існує загальноприйнятого визначення, які саме ризики є фінансовими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика вивчення сутності фінансових ризиків та їх

страхуванню приділяється увага вітчизняних та зарубіжних науковців. Сутність фінансових ризиків та особливості їх страхування вивчають М.С. Клапків [4], О.В. Козьменко [2], О.В. Кузьменко, І.А. Бланк, С.С. Осадець, В.Г. Бабенко, І.Б. Олексів та ін. Особливості страхування фінансових ризиків порівняно з іншими видами страхування досліджують М.С. Клапків [4], А.А. Кизим, В. Шепілова, Л. Хорін [11].

Мета статті полягає у вивченні питань визначення поняття «фінансові ризики», визначенні закономірностей їх існування та можливостей нівелювання за допомогою страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження. В існуючих умовах функціонування вітчизняної економіки суб'єкти підприємництва в процесі реалізації власної